

Затверджено на засіданні педради
_____ 30Ш I-III ступенів
Протокол № __ від «__» ____ 2023 р.

Навчальна програма зарубіжної літератури для 6 класу

(1 год. / 1,5 год. / 2 год. тижневого навантаження, усього 35 год. / 52 год. / 70 год. на рік)

(за Модельною навчальною програмою «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А. (наказ МОН № 795 від 12.07.2021) та підручником «Зарубіжна література» (автори: Ковбасенко Ю.І., Первак О.П., Дячок С.О. Зарубіжна література. К. : Літера ЛТД, 2023).

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Нормативно-правова база, на основі якої укладено програму

Навчальна програма укладена відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30. 09. 2020 р. № 898) із урахуванням Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 р. № 235), на основі модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 5-6 класи» («Школа радості», автори Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко- Бекерська Л.В. та ін. (наказ МОН України № 795 від 12.07.2021 р.)

Зміст навчальної програми забезпечують:

- підручник «Зарубіжна література» (автори: Ковбасенко Ю, Первак О., Дячок С. К. — Київ: Літера ЛТД, 2022);
- матеріали для вчителя та учнів на онлайн платформі видавництва Літера ЛТД

Навчальна програма є основою для календарно-тематичного та поурочного планування, у якому вчитель самостійно, враховуючи запропоновану кількість годин на вивчення тем у межах розділу, розподіляє години на вивчення художніх творів і види навчальної діяльності, планує види роботи, спрямовані на опанування змісту матеріалу та формування ключових та предметних компетентностей. Це дає можливість вчителю вільно й творчо підійти до реалізації програми в кожному класі, врахувати інтереси й рівень підготовки учнів, конкретні умови викладання (наявність художніх текстів; можливість використання інформаційно- комунікаційних технологій; рівень володіння учнями іноземними мовами; знання української мови і літератури, історії та інших предметів; підготовка до контрольного оцінювання тощо).

Мета курсу

Головна мета вивчення зарубіжної літератури в системі середньої освіти НУШ – прилучення учнів до найкращих здобутків класичної й сучасної художньої літератури різних країн і народів, формування компетентних читачів, здатних творчо сприймати, критично оцінювати й насолоджуватися художніми творами, брати участь у різних комунікативних ситуаціях та взаємодії (зокрема із застосуванням цифрових технологій) на підставі прочитаних художніх текстів і медіатекстів відповідно до контексту.

Завдання вивчення зарубіжної літератури у 6 класі НУШ:

- прилучити школярів до читання творів класики й сучасності;
- навчити учнів і учениць естетично сприймати літературні твори, виявляти їх художню своєрідність, розглядати в контексті загальнолюдської культури та національних культур різних країн і народів;
- сформувати у здобувачів освіти стійкий інтерес до художньої літератури;
- сформувати початкові вміння сприймати, аналізувати, інтерпретувати художній текст та медіатекст;
- критично оцінювати інформацію з різних джерел, виявляти окремі елементи змісту і форми, встановлювати їхню роль у тексті;
- характеризувати й оцінювати літературних персонажів на підставі їхніх учинків, мови, взаємозв'язків із іншими персонажами та довкіллям;
- творчо самовиражатися у різних видах діяльності, зокрема із застосуванням цифрових технологій;
- досліджувати окремі літературні і мовні явища в художньому тексті та медіатексті;
- розвивати естетичні почуття та емоції учнів, здатність отримувати естетичне задоволення від прочитаного;
- розвивати уміння та навички взаємодіяти (усно і письмово) в різних комунікативних ситуаціях, шукати потрібну інформацію щодо художньої літератури, зокрема в цифровому середовищі із дотриманням правил безпеки та академічної доброчесності;
- формувати ключові та предметні компетентності, наскрізні вміння читати з розумінням, висловлювати власну думку, критично, креативно й системно мислити, логічно обґрунтовувати, виявляти ініціативу й керувати емоціями, оцінювати й приймати рішення, розв'язувати проблеми тощо.

Структура навчальної програми

Навчальна програма предмета «Зарубіжна література» для 6 класу містить:

1. Пояснювальну записку.
2. Основну частину, у якій зазначено для кожного класу зміст навчального предмета (за розділами, темами), очікувані результати навчання учнів (що корелюють із результатами навчання та орієнтирами для оцінювання учнів у мовно-літературній галузі відповідно до Державного стандарту), види навчальної діяльності учнів (за розділами).
3. Додатки: 1) список творів для додаткового читання учнів; 2) електронні ресурси зарубіжної літератури для учнів).

Розподіл навчальних годин на 1 год т. н.

I СЕМЕСТР – 17 г. : *Вступ – 1 г.; Міфи на всі часи – 3 г., ПЧ – 1 г. Пригоди і фантастика – 10 г., КР – 1 г., аудіювання та читання – 1 г.*

II СЕМЕСТР – 18 г.: *Не здаватися у життєвих випробуваннях – 6 г., КР – 1 г. Барви світової поезії – 4 г.*

Замислюємося про майбутнє – 4 г., КР – 1 г., аудіювання, читання – 1 г. Підсумки – 1 г.

Розподіл навчальних годин на 1,5 год т. н.

I СЕМЕСТР – 24 г.: *Вступ – 1 г., Міфи на всі часи – 5 г., ПЧ – 1 г., Пригоди і фантастика – 14 г., КР – 1 г., аудіювання та читання – 1 г., підсумковий урок – 1 г.*

II СЕМЕСТР – 28,5 г.: *Не здаватися у життєвих випробуваннях – 9 г., КР – 1 г., Барви світової поезії – 7 г.*

Замислюємося про майбутнє – 6 г., КР – 1 г., аудіювання, читання – 1 г. Підсумки – 3,5 г.

Розподіл навчальних годин на 2 год т. н.

I СЕМЕСТР – 32 г.: *Вступ – 2 г., Міфи на всі часи – 7 г., ПЧ- 1 г., КР – 1 г.*

Пригоди і фантастика – 18 г. КР – 1 г., аудіювання та читання – 1 г., ПЧ – 1 г

II СЕМЕСТР – 38 г.

Не здаватися у життєвих випробуваннях – 12 г., КР – 1 г., Барви світової поезії – 9 г.

Замислюємося про майбутнє – 7 г., ПЧ – 2 г., КР - 1 г. Підсумки – 3 г., аудіювання та читання – 1 г.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА (зміст навчального предмета, очікувані результати навчання, види навчальної діяльності учнів)

Очікувані результати навчання	Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності учнів
Вступ. Художня література і мистецтво		
<p>Учень/учениця</p> <p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях виявляє і відтворює прихований зміст почутого та/або прочитаного повідомлення (художнього тексту/медіатексту), зокрема ідейно-естетичний смисл художніх образів, розрізняє невербальні засоби, використані для передачі прихованого змісту тексту; висловлює власну думку, вказує на конструктивні думки інших осіб, критично і толерантно ставлячись до різних поглядів; характеризує особливості форми (зокрема образів) художніх текстів/медіатекстів, що належать до різних видів мистецтва.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів розрізняє складники структури художнього тексту/медіатексту (зокрема види художніх образів у ньому) відповідно до його жанрово-родової належності та стильових особливостей; обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному художньому тексті/медіатексті (зокрема ідейно-естетичний зміст художніх образів, вплив різних видів мистецтва).</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі записує власні міркування або інформацію з інших джерел щодо художніх образів, видів мистецтва, ролі українських перекладачів у прилученні до читання зарубіжної літератури.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення порівнює різні тексти щодо наявності/відсутності в них художніх образів і мовних явищ, які сприяють формуванню образності.</p>	<p>Специфіка художньої літератури як виду мистецтва, її подібність і відмінність від інших видів мистецтва. Художній образ, особливості його сприйняття. Роль перекладачів у залученні українських читачів до скарбниці світової літератури.</p> <p>Теорія літератури (ТЛ) Художній образ, види художніх образів у літературі. Поглиблення понять: оригінал і переклад. Література і культура (ЛК) Специфічні ознаки різних видів мистецтва.</p> <p>Україна і світ (УС) Традиційні образи в національних літературах.</p> <p>Медіатекст (МТ) Використання художніх образів у державних символах різних країн, у різних видах мистецтва.</p>	<p>Різні види читання (виразне, «ланцюжком» або ін.), аудіювання (виявлення і відтворення прихованого змісту образів у художньому тексті/медіатексті), висловлювання власних думок і виявлення конструктивних думок інших осіб, характеристика форми (зокрема образів) художніх текстів/медіатекстів, виокремлення і розрізнення художніх образів у художньому тексті/медіатексті, обґрунтування ідейно-художніх образів і впливу різних видів мистецтва, порівняння різних текстів в аспекті образності (художніх, науково-популярних, медіатекстів та ін.).</p>
Міфи на всі часи		

<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях вичерпно відповідає на запитання за змістом почутих та/або прочитаних міфів (або медіатекстів відповідно до контексту); розуміє і відтворює зміст почутого та/або прочитаного міфу, толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого; вибірково переказує зміст почутого та/або прочитаного міфу (або медіатексту); самостійно складає простий план почутого та/або прочитаного тексту міфу (або медіатексту); формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів читає тексти міфів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту міфу (або медіатексту); розкриває актуальність прочитаних текстів/ медіатекстів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб; представляє текстову інформацію (художнього тексту/ медіатексту), використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту.</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі складає та оформлює власне висловлення (щодо міфологічних персонажів і подій) згідно з усталеними нормами; добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення виокремлює і розрізняє у прочитаному та/або почутому тексті мовні одиниці різних рівнів, виявляє їх роль у тексті.</p>	<p>Поняття про міф, його відмінності від казки та легенди. Міфологія народів світу як джерело літературних сюжетів.</p> <p>Основні тематичні групи грецьких міфів.</p> <p>Боги, герої і люди в давньогрецьких міфах. Найвідоміші міфологічні образи, сюжети, мотиви Стародавньої Греції.</p> <p>Міф про Прометея. Міф про Геракла (за вибором учителя).</p> <p><i>(ТЛ) Міф.</i> <i>(ЛК) Утілення міфів народів світу в мистецтві (живопис, музика, кіно, театр, мультиплікація та ін.).</i> <i>(УС) Давні міфологічні уявлення українців (про створення світу, про природу, про добрі й злі сили). образи Прометея, Дедала й Ікара в українській літературі. Звернення українських письменників до образів, сюжетів міфів народів світу. (МТ) Фільмографія: «Олімп» (режисери Н. Вілінг, А. Таппінг, Канада, Велика Британія, 2015), «Міфи Давньої Греції» (режисер С. Берджер, Франція, 2016), «Прометей» (режисер О. Снежко-Бловатська, СРСР, 1974) та ін.</i></p>	<p>Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване або ін.), аудіювання (відповідь на запитання за змістом почутого міфу), відтворення змісту почутого та/або прочитаного міфу, висловлення власного ставлення до подій і ситуацій у прочитаних та/або почутих міфах, вибірковий переказ почутого та/або прочитаного міфу (або медіатексту), складання простого плану почутого та/або прочитаного тексту, формулювання висновків на основі аналізу опрацьованого тексту, візуалізація змісту сприйнятої текстової інформації (малюнки, плакат, стіннівка, комікс тощо), характеристика літературних персонажів, складання і оформлення власного висловлення із використанням доречних засобів виразності, виокремлення і розрізнення в прочитаному та/або почутому тексті мовних одиниць різних рівнів, виявлення їхньої ролі у тексті.</p>
<p>Пригоди і фантастика</p>		

<p><i>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях</i> характеризує вплив окремих деталей, зокрема художніх, на сприйняття слухачем (адресатом) змісту почутого художнього тексту/медіатексту; логічно структурує власне повідомлення; дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів; використовує окремі засоби художньої виразності у власному мовленні; наводить приклади з художніх текстів/медіатекстів щодо вміння/невміння керувати емоціями, пояснюючи емоційний стан літературних персонажів з проєкцією на розвиток власного емоційного інтелекту.</p> <p><i>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів</i> співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту/медіатексту з історичним і культурним контекстом; характеризує порушені в художньому тексті/медіатексті проблеми; проєктує власний або відомий життєвий досвід на порушені в художньому тексті/медіатексті проблеми; творчо опрацьовує прочитаний художній текст/медіатекст, у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо.</p> <p><i>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі</i> створює невеликі типові повідомлення (пост, коментар у чаті або ін.) щодо прочитаних творів/медіатекстів на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах; толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії; дотримується засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії.</p> <p><i>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення</i> вирізняє і пояснює окремі літературні (фантастика, гумор, інтер'єр, порівняння та ін.) та мовні явища у прочитаному художньому тексті/медіатексті.</p>	<p>Даніель Дефо (1660-1731) «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо» (2-3 розділи за вибором учителя). Роман Д. Дефо – книга про безмежні можливості, творчу діяльність і стійкість людини у виключних обставинах. Утвердження в романі можливості гармонійного співіснування людини й природи, людей, що належать до різних культур. Роман Д. Дефо як початок світової «робінзонади».</p> <p>Чарльз Дікенс (1812–1870). «Різдвяна пісня в прозі». Подорож Скруджа у часі й просторі. Динаміка його образу, причини духовного переродження. Реальні та фантастичні елементи в сюжеті повісті. Значення образу Різдва у творі. Ознаки фольклору (казки, пісні) у творі.</p> <p>Микола Васильович Гоголь (1809–1852). «Ніч перед Різдвом». Поетичність повісті «Ніч перед Різдвом». Українські народні традиції та звичаї у творі. Поєднання фантастичного і реального. Тема кохання. Образи Оксани і Вакули. Гумор в повісті, особливості її мови. Елементи фольклору (традиційні</p>	<p>Різні види читання (виразне, «ланцюжком»), в особах, вибіркоче, коментоване, прогнозоване або ін.), характеристика впливу окремих деталей на сприйняття змісту художнього тексту та/або медіатексту, логічне структурування власного повідомлення, дотримання норм у виборі мовленнєвих засобів, використання окремих засобів художньої виразності у власному мовленні, наведення прикладів з художніх текстів/медіатекстів щодо вміння/невміння керувати емоціями, характеристика персонажів (зокрема опис і пояснення їхнього емоційного стану), висловлення власних емоцій під впливом художнього твору, співвіднесення тексту з історичним і культурним контекстом, характеристика порушених у тексті проблем, порівняльна характеристика персонажів, проєктування власного або відомого життєвого досвіду на порушені в тексті проблеми, творче опрацювання прочитаного тексту та/або медіатексту (створення фанфіку зі зміною</p>
--	--	--

	<p>образи – відьма, чорт, місяць та ін.; різдвяні символи; елементи казки).</p> <p>Астрід Анна Емілія Ліндгрєн (1907–2002). «Міо, мій Міо». Доля хлопчика Буссе та його мрії, що допомагають здолати життєві негаразди й самотність. Чарівний світ і казкові образи твору. Перемога юного лицаря Міо (Буссе) над злими чарами. Друзі, сили добра, персонажі зі світу природи, які допомагають головному героєві. Віра в перемогу дружби та людяності у творі.</p> <p><i>(Л) Роман, фантастика, гумор, порівняння, інтер'єр. Поглиблення понять: повість, тема, ідея художнього твору, сюжет, персонаж.</i></p> <p><i>(ЛК) Традиції фольклору (казка, пісня, народні образи) у творах Ч. Дікенса і М. В. Гоголя. Утілення сюжетів і мотивів прочитаних творів у мистецтві.</i></p> <p><i>(УС) М. В. Гоголь і Україна, музеї М. В. Гоголя в Україні (Полтавщина). Висловлювання українських митців про творчість Ж. Верна, Ч. Дікенса, М. В. Гоголя. Українські переклади класичних і сучасних творів зарубіжної літератури.</i></p> <p><i>(МТ) Фільмографія: «Робінзон Крузо» (режисер Р. Харді, США, 1997), «Різдвяна історія» (режисер Р. Земекіс, США, 2009), «Вечори на хуторі біля Диканьки» (режисер О. Роу, СРСР, 1969), «Міо, мій Міо» (режисер В. Грамматиков, Швеція, СРСР, Норвегія, 1987) та ін.</i></p>	<p>персонажів, додаванням епізодів, розповіддю від імені персонажа або ін.), створення повідомлень (пост, коментар у чаті або ін.) на паперових носіях та/або цифрових (захищених) сервісах (за бажанням у соціальних мережах), толерантне обстоювання власної позиції з урахуванням думок учасників дискусії, дотримання засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії, виявлення і пояснення окремих літературних (фантастика, гумор, інтер'єр, порівняння та ін.) та мовних явищ у прочитаному художньому тексті/медіатексті, підготовка (усно або письмово) твору-роздуму.</p>
--	--	---

Не здаватися в життєвих випробуваннях

I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях

уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів/медіатекстів; відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення; знаходить у почутому художньому тексті/медіатексті відповіді на поставлені запитання; розрізняє відому і нову для себе інформацію; використовує вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації із співрозмовниками.

II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів

формулює тему та основну думку художнього тексту/медіатексту; виокремлює в художньому тексті/медіатексті мікротеми; поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів/медіатекстів); характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку і вчинки, виявляючи толерантність; проєктує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в художньому тексті/медіатексті.

III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі

створює письмові тексти (зокрема художні тексти/медіатексти) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід.

IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення

наслідує окремі стильові риси прочитаних художніх текстів/медіатекстів у процесі створення власного тексту чи медіатексту для взаємодії з іншими особами (наприклад, портрет (Дж. Лондона), мотиваційний лист до вступу у заклад освіти (А. Гавальда), новий епізод про казкові пригоди персонажів (К. Нестлінгер) або ін.).

Джек Лондон (1876–1916). «Жага до життя». Самовладання, воля до життя головного героя оповідання Дж. Лондона, його мужність у сутичках із суворою природою та життєвими обставинами. Збереження моральних переконань у моменти смертельної небезпеки. Роль пейзажних і портретних замальовок у відтворенні внутрішнього стану головного героя. Проблеми зрадництва та духовної стійкості у творі.

Анна Гавальда (нар. 1970). «35 кіло надії». Теми школи, родини, життєвого покликання особистості. Грегуар Дюбоск на шляху дорослішання (болісне переживання самотності й незрозуміння з боку інших, пошук власної духовної сутності та улюбленої справи). Складні випробування та їх роль у формуванні характеру підлітка. Образ дідуся Леона як моральний приклад і опора для хлопчика. Відкритий фінал повісті.

Крістіне Нестлінгер (нар. 1936). «Конрад, або Дитина з бляшанки». Незвичайність образу Конрада, риси його характеру. Конрад і його становлення у світі. Протиставлення

Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване, прогнозоване або ін.), аудіювання (відтворення думок і фактів, висловлювань персонажів у почутому та/або прочитаному художньому тексті), знаходження в почутому та/або прочитаному тексті відповідей на поставлені запитання, розрізнення відомої і нової інформації, використання вербальних і невербальних засобів для ефективної комунікації із співрозмовниками, формулювання теми та основної думки тексту, виокремлення в художньому тексті/медіатексті мікротем, поєднання в межах одного або кількох текстів різних видів інформації (словесної, графічної, числової тощо), характеристика емоційного стану літературних персонажів, проєктування власної поведінки в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в художньому тексті/медіатексті, створення письмових текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) на підставі

	<p>очікувань дорослих та справжніх цінностей дитинства.</p> <p><i>(ТЛ) Портрет, проблема і проблематика літературного твору. Поглиблення понять: тема, ідея, герой/героїня художнього твору (вплив обставин на формування характеру і вчинки, внутрішній світ героя/героїні).</i></p> <p><i>(ЛК) Утілення сюжетів прочитаних творів у різних видах мистецтва.</i></p> <p><i>(УС) Твори сучасних українських письменників для дітей і про дітей.</i></p> <p><i>(МТ) Фільмографія: «Любов до життя» (режисер К. Суайгерт, США, 2012), «35 кіло надії» (режисер О. Ланглуа, Бельгія, Франція, 2005), «Конрад, або Дитина з бляшанки» (режисер К. Шреден, ФРН, 1983) та ін.</i></p>	<p>прочитаного тексту і власного життєвого досвіду, створення власного тексту або медіатексту із наслідуванням окремих стильових рис прочитаних художніх текстів/медіатекстів.</p>
Барви світової поезії		
<p><i>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях</i></p> <p>унаочнює та візуалізує почутий та/або прочитаний художній текст (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи різні засоби (малюнки, аплікації, фотоколаж та ін.) для відтворення змісту; визначає ключові слова в почутому та/або прочитаному художньому тексті/медіатексті; формулює тему та ідею почутого та/або прочитаного художнього тексту, медіатексту; характеризує особливості форми усного повідомлення (зокрема художнього тексту/медіатексту), зумовлені змістом; розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань під час сприймання художнього тексту/медіатексту;</p>	<p>Мацуо Басьо (1644–1694). Хайку. Відображення японських уявлень про красу в поезії митця. Лаконізм форми та широта художнього змісту хайку. Зображення станів природи в ліриці М. Басьо. Роль художньої деталі. Підтекст.</p> <p>Роберт Бернс (1759–1796). «Моє серце в верховині...». Ідея любові до батьківщини у вірші Р. Бернса. Антитеза (рідний край – чужина). Елементи фольклору (традиційні</p>	<p>Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване або ін.), унаочнення та візуалізація почутого та/або прочитаного художнього тексту (малюнки, аплікації, фотоколаж та ін.), визначення ключових слів у почутому та/або прочитаному художньому тексті та медіатексті, формулювання теми та ідеї почутого та/або прочитаного художнього тексту та медіатексту, характеристика форми усного</p>

<p>регулює власні емоції під час презентації повідомлення (зокрема художнього тексту/медіатексту), художньої декламації.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів</p> <p>визначає спільні та різні елементи змісту і форми поетичних художніх текстів; розпізнає в художньому тексті основні виражальні засоби; за мотивами прочитаного художнього тексту створює власний медійний продукт (буктрейлер, мультфільм, відеоролик або ін.).</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі</p> <p>добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлювання (письмовий мінітвір за прочитаним художнім текстом); знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень; пояснює окремі виправлення у власному висловлюванні; аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення</p> <p>відтворює окремі художні засоби для втілення власних творчих намірів; урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню літературних творів, роботі із словниками та довідковими джерелами.</p>	<p>образи, постійні епітети, повтори та ін.).</p> <p>Генрі Лонгфелло (1807–1882). «Пісня про Гайавату» («Люлька згоди»).</p> <p>Міфи північноамериканських індіанців та їхнє втілення в поемі «Пісня про Гайавату». Елементи фольклору у творі (пісні, казки, легенди). Образ Гайавати. Ідеї миру, національного єднання, відданого служіння народові.</p> <p><i>(ТЛ) Хайку, епітет, метафора. Поглиблення поняття: вірш.</i></p> <p><i>(ЛК) Початкові відомості про специфіку розуміння краси в різних культурах.</i></p> <p><i>(УС) Видатні українські перекладачі творів зарубіжних поетів.</i></p> <p><i>(МТ) Фільмографія: документальні фільми про природу США, Японії, Шотландії, «Пісня про Гайавату» (режисер Д. Шор, Канада, США, 1997) та ін.</i></p>	<p>повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), розповідь про власний емоційний стан (настрої, почуття, переживання) під час сприймання художнього тексту/медіатексту, презентація повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), визначення спільних та різних елементів змісту і форми поетичних художніх текстів, розпізнавання в художньому тексті основних виражальних засобів, пояснення їх ролі, ілюстрування або створення власного медійного продукту за мотивами прочитаного художнього тексту (буктрейлер, мультфільм, відеоролик або ін.), створення власного висловлювання (письмовий мінітвір за прочитаним художнім текстом), знаходження і виправлення недоліків і помилок у власному висловлюванні, пояснення окремих виправлень у власному висловлюванні, аналіз змісту написаного з погляду цілісності та повноти викладу, відтворення окремих художніх засобів (епітет, метафора та ін.) для втілення</p>
--	---	---

		власних творчих намірів, урізноманітнення власного мовлення завдяки читанню літературних творів, робота зі словниками і довідковими джерелами.
Замислюємося про майбутнє		
<p><i>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях</i> визначає основну мету (думку) почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; прогнозує перебіг комунікації та/або подій у художньому тексті/медіатексті; розпізнає наявні в почутому та/або прочитаному повідомленні (зокрема художньому тексті/медіатексті) факти, судження та аргументи; обґрунтовує достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти почутого повідомлення (зокрема художнього тексту/медіатексту тощо); характеризує почуте повідомлення (зокрема художній текст/медіатекст) з погляду основних правил спілкування; характеризує вплив художніх деталей на сприйняття почутого та/або прочитаного повідомлення (зокрема художнього тексту/медіатексту).</p> <p><i>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів</i> пояснює функцію заголовка для розуміння змісту художнього твору; піддає сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту/медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти; визначає актуальність художнього тексту/медіатексту на основі власного досвіду та досвіду інших осіб; використовує для розв'язання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації; переказує зміст тексту (зокрема художнього тексту/медіатексту) у різний спосіб відповідно до завдання; фіксує елементи тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок.</p>	<p>Рей Дуглас Бредбері (1920–2012). «Усмішка». Проблема руйнування духовних цінностей в оповіданні «Усмішка». Образ Тома, його розвиток під впливом подій, мимовільним учасником яких він стає. Значення образу Джоконди для розкриття авторського задуму. Ідея особистої відповідальності у творі. Віра автора в силу мистецтва, яке здатне врятувати душу людини та світ.</p> <p>Роберт Шеклі (1928–2005). «Запах думок». Фантастичний світ оповідання. Духовне й фізичне випробування головного героя (Кліві). Уславлення могутності, розуму та інтуїції людини, її здатності не схилитися в екстремальних ситуаціях.</p> <p><i>(ТЛ) Художня деталь. Поглиблення понять: тема, ідея, оповідання (фантастичне, науково-фантастичне оповідання).</i></p> <p><i>(ЛК) Картина «Мона Ліза» Л. да Вінчі. Образ майбутнього у творах сучасного</i></p>	<p>Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване або ін.), визначення основної мети (думки) почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, прогнозування перебігу комунікації та/або подій у художньому тексті/медіатексті, розпізнавання в почутому та/або прочитаному художньому тексті та медіатексті фактів, суджень, аргументів, обґрунтування достовірності й повноти інформації зі зверненням до відповідних джерел і цитат, характеристика почутого художнього тексту/медіатексту з погляду правил спілкування, характеристика художніх деталей та їхнього впливу на сприйняття, пояснення заголовку художнього тексту, оцінювання інформації на підставі розрізнення фактів і суджень про факти,</p>

<p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі дискутує (очно або в онлайн-середовищі) на знайомі теми, пов'язані із власним читацьким досвідом, літературними уподобаннями; порівнює позиції учасників дискусії; толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні й різні думки учасників дискусії; взаємодіє з іншими особами у цифровому середовищі, дбаючи про безпеку.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення наслідує окремі стильові риси текстів (зокрема художніх текстів/медіатекстів) у процесі створення власного фантастичного тексту або медіатексту на тему майбутнього для взаємодії з іншими особами.</p>	<p>мистецтва (живопис, кіно, музика та ін.). <i>(УС) Українські письменники-фантасти, їхні твори для дітей.</i> <i>(МТ) Медіапрогнозування майбутнього.</i> <i>Фільмографія: «Усмішка» (режисер М. Ралль, СРСР, 1971) та ін.</i></p>	<p>визначення актуальності художнього тексту, використання достовірних текстових/медіатекстових джерел інформації для розв'язання завдань, переказ змісту художнього тексту/медіатексту, фіксація елементів художнього тексту і медіатексту з допомогою графічних позначок, дискусія (очно або в онлайн-середовищі), порівняння позицій учасників дискусії, обстоювання власної позиції, взаємодія з іншими особами в цифровому середовищі, створення власного фантастичного тексту або медіатексту на тему майбутнього.</p>
Підсумки		
	<p>Види художніх образів у прочитаних художніх текстах і медіатекстах. Актуальна проблематика класичних і сучасних творів. Міфологічні образи і сюжети, їх утілення в різних видах мистецтва. Фантастика та її роль у художній літературі. Моральні якості літературних героїв та героїнь у життєвих випробуваннях. Засоби художньої виразності у поетичних і прозових творах. Сучасні ресурси зарубіжної літератури для учнів (друковані, цифрові).</p>	<p>Виявлення особливостей, що сприяють або заважають ефективній комунікації в конкретній ситуації спілкування, висловлювання доброзичливого ставлення до думок і позицій інших осіб, наведення аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції (поглядів, ідей, переконань), вибір стилю мовлення відповідно до мети, потреб і умов</p>

I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях

вказує на окремі особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в конкретній ситуації спілкування; доброзичливо висловлює своє ставлення до думок та позицій інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації; наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, доречні цитати з тексту (зокрема художнього тексту/медіатексту) для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; добирає стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування; використовує потрібні вербальні та невербальні засоби для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, спонукання співрозмовників до певних дій.

II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів

залежно від мети читання обирає самостійно або за допомогою інших осіб художні тексти/медіатексти для читання, які належать до різних стилів і жанрів, аргументує свій вибір; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.

III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі

оформлює власне висловлення (відгук про улюблений твір), враховуючи основні засади академічної доброчесності; висловлюється в захищеному цифровому середовищі щодо власної читацької діяльності.

IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення

порівнює класичні й сучасні тексти щодо наявності в них порушених проблем і тем, видів художніх образів, мовних засобів; творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи власний вибір.

спілкування, використання вербальних і невербальних засобів для збагачення особистої комунікації і створення комфортної атмосфери спілкування, обрання (самостійно або з допомогою інших осіб) художніх текстів/медіатекстів, використання інформаційних ресурсів (бібліотеки, сайти тощо) для розширення кола читання, створення власного висловлювання (відгук про улюблений твір), висловлювання в захищеному цифровому середовищі щодо власної читацької діяльності, порівняння класичних і сучасних текстів в аспектах порушених проблем і тем, видів художніх образів, мовних явищ, творче використання мовних засобів (обрання із запропонованих варіантів доречних та обґрунтування власного вибору).

Розвиток мовлення		
Додаткове читання		

Додаткове читання

1. Баррі Дж. М. «Пітер Пен і Венді»
  2. Бічер-Стоу Г. «Хатина дядька Тома»
  3. Бредбері Р. «Все літо в один день» та інші оповідання (1-2 за вибором)
  4. Верн Ж. «Діти капітана Гранта»
  5. Гоголь М. «Вечори на хуторі біля Диканьки» (1-2 за вибором)
  6. Грецькі міфи. «Деметра і Персефона», «Нарцис», «Пігмаліон» та інші (2-3 за вибором)
  7. Даррелл Дж. «Моя родина та інші звірі», «Птахи, звірі й родичі» (1 за вибором)
  8. Езоп. «Лисиця і виноград», «Вовк і Ягня», «Крук і Лисиця», «Мурашки і Цикада» (2-3 за вибором)
  9. Єгипетські міфи. Ра та Апоп. Міф про те, як Тефнут покинула Єгипет (1-2 за вибором)
  10. Індійські міфи. Творення. Про створення ночі. Про потоп. Про золоті часи (2-3 за вибором учителя)
  11. Крюс Дж. «Тім Талер, або Проданий сміх»
  12. Марк Твен. «Принц і злидар»
  13. Монтгомері Л. М. «Енн із Зелених дахів»
  14. О. Генрі. «Вождь червоношкірих» та ін. (1-2 за вибором)
  15. Олдрідж Дж. «Останній дюйм»
  16. Етуотер Р. і Ф. «Пінгвіни містера Поппера»
  17. Елінора Ф. «Сьома принцеса»
  18. Сенкевич Г. «Янко-музикант»
  19. Сетон-Томпсон Е. «Маленькі дикуни»
  20. Стівенсон Р.Л. «Острів скарбів»
  21. Уайльд О. «Кентервільський привид»
  22. Харріс Дж. Ч. «Казки дядечка Рімуса»
  23. Шолом-Алейхем. «Хлопчик Мотл», «Пасха на селі» (1 за вибором учителя)
- Із сучасної літератури
24. Бонд М. «Ведмежа на ім'я Паддінгтон», «Ще про Паддінгтона», «Паддінгтон-помічник» (1-2 за вибором)
  25. Енде М. «Момо», «Нескінченна історія» (1 за вибором)
  26. Кінні Дж. «Щоденник слабака»
  27. Ліндгрєн А. «Брати Лев'яче серце»
  28. Нестлінгер К. «Пес йде у світ», «Начхати нам на огіркового короля!», «Гном у голові», «Летіть, хрущі» (1-2 за вибором)
  29. Ролінг Дж. «Гаррі Поттер і тасмна кімната»

30. Толкін Дж.Р.Р. «Гобіт, або Туди і звідти»

Електронні ресурси зарубіжної літератури для учнів

Центральна бібліотека України для дітей

<https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=68>

Адреси бібліотек України для дітей

<https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=40>

Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади

<https://www.ae-lib.org.ua/>

КЛЮЧ («Краща література юним читачам»)

<https://chl.kiev.ua/key>

Львівська обласна бібліотека для юнацтва імені Романа Іваничука

<http://bibliotekanyynku.com/>

Національна бібліотека України для дітей

<https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=3834>

Полтавська обласна бібліотека для дітей імені Панаса Мирного

<http://odb.poltava.ua/>

Фанфіки українською

<http://fanfikyua.blogspot.com/>

Централізована система бібліотек для дітей м. Дніпро

<http://www.childlib.dp.ua/>

Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (культурно-просвітницький блок)

<http://surl.li/qqbi>

Електронна бібліотека «Librarius»

<https://librarius.pro/>

Електронна бібліотека «Чтиво»

<https://chtyvo.org.ua/>